

การอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องผลของวิธีสอนโดยการสร้างเสริมเจตคติต่อจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในบทนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงสาระสำคัญ ได้แก่ สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. วัตถุประสงค์

ในการวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการสอนโดยวิธีสร้างเสริมเจตคติต่อจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหัวช้าง ต.ตะโหมด อ.ตะโหมด จ.พัทลุง โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

1.1 เพื่อเปรียบเทียบจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการสอนโดยวิธีสร้างเสริมเจตคติของกลุ่มทดลอง

1.2 เพื่อเปรียบเทียบจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการสอนโดยวิธีปกติของกลุ่มควบคุม

1.3 เพื่อเปรียบเทียบจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการสอนจริยศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

2. สมมติฐาน

งานการวิจัยนี้ มีสมมติฐานดังนี้

2.1 จริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการสอนโดยวิธีสร้างเสริมเจตคติของกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการสอน

2.2 จริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการสอนโดยวิธีปกติของกลุ่มควบคุมสูงกว่าก่อนการสอน

2.3 จริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการสอนจริยศึกษาของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม

3. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหัวช้าง ตำบลตะเฆะ อําเภอตะเฆะ จังหวัดพัทลุง ปีการศึกษา 2539 จำนวน 50 คน สุ่มตัวอย่างอย่างง่ายเพื่อแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 25 คน จับสลากกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

3.1 กลุ่มควบคุม ดำเนินการสอนจริยศึกษาโดยวิธีปกติคือการสอนบรรยายโดยยึดแนวการสอนตามแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยหมวดจริยศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ โดยสอนจริยธรรมความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ

3.2 กลุ่มทดลอง ดำเนินการสอนจริยศึกษาโดยวิธีสร้างเสริมเจตคติ โดยสอนจริยธรรมความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ

4. เครื่องมือในการวิจัย

4.1 แผนการสอน มีจำนวน 16 แผน ประกอบด้วยแผนการสอนที่ใช้วิธีสร้างเสริมเจตคติ 8 แผน ใช้สอน 8 ครั้ง ครั้งละ 3 คาบ คาบละ 20 นาที

และแผนการสอนที่ใช้วิธีปกติ 8 แผน ใช้สอน 8 ครั้ง ครั้งละ 3 คาบ คาบละ 20 นาที เช่นกัน

4.2 แบบวัดระดับเจตคติเชิงจริยธรรมซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยรายการพฤติกรรมบ่งชี้ที่แสดงถึงเจตคติต่อจริยธรรม 3 ด้าน แบ่งระดับการวัดออกเป็น 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต จำนวนรายการพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต 19 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .78 ด้านความมีระเบียบวินัย 22 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .81 และด้านความรับผิดชอบ 21 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .80

4.3 แบบบันทึกพฤติกรรมนักเรียนรายบุคคล ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยพฤติกรรมบ่งชี้ที่สังเกตเห็นได้ เพื่อวัดระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ

5. วิธีดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

งานการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทบทวนหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง แล้วขอหนังสือมาส่งจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุงถึงสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอตะโหมด และอาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านหัวช้าง โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และรายละเอียดของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย หลังจากนั้นดำเนินการทดสอบก่อนสอนด้วยแบบวัดเจตคติเชิงจริยธรรม และขอความร่วมมือจากอาจารย์ผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 งานการบันทึกพฤติกรรมนักเรียนรายบุคคล ดำเนินการสอนกลุ่มทดลองโดยวิธีการสร้างเสริมเจตคติ และกลุ่มควบคุมด้วยกิจกรรมตามแผนการสอนที่ใช้วิธีสอนแบบปกติด้วยตนเอง เริ่มตั้งแต่วันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2540 ถึงวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2540 โดยใช้เวลาสอนครั้งละ 3 คาบ คาบละ 20 นาที จำนวนกลุ่มละ 8 ครั้ง รวมทั้งหมด 16 ครั้ง 48 คาบ รวมเวลา 8 สัปดาห์ ดำเนินการทดสอบหลังการสอนและขอความร่วมมือจากครูผู้สอนบันทึกพฤติกรรมนักเรียนรายบุคคล เป็นครั้งที่สอง

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจริยธรรมของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการสอนจริยศึกษาโดยใช้ t-test (Dependent)

6.2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจริยธรรมของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้ t-test (Independent)

7. ผลการวิจัย

7.1 จากการประเมินตนเองของนักเรียน และประเมินพฤติกรรมนักเรียนรายบุคคลโดยครูพบว่าจริยธรรมทั้ง 3 ด้านคือ ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบหลังการทดลองสอนจริยศึกษาโดยวิธีสร้างเสริมเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

7.2 จากการประเมินตนเองของนักเรียนและประเมินพฤติกรรมนักเรียนรายบุคคลโดยครูพบว่าจริยธรรมทั้ง 3 ด้านคือ ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบหลังการทดลองสอนจริยศึกษาโดยวิธีปกติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, .05 และ .01 ตามลำดับ

7.3 จากการประเมินตนเองของนักเรียนพบว่าจริยธรรมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการสอนจริยศึกษาโดยวิธีสร้างเสริมเจตคติและโดยวิธีปกติไม่แตกต่างกัน แต่จากการประเมินพฤติกรรมนักเรียนรายบุคคลโดยครูพบว่าจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบของนักเรียนที่เรียนจริยศึกษาโดยวิธีสร้างเสริมเจตคติสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, .05 และ .01 ตามลำดับ

การอภิปรายผล

งานการวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาผลของการสอนโดยวิธีสร้างเสริมเจตคติต่อจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบของนักเรียน โดยเปรียบเทียบผลของคะแนนจากแบบวัดเจตคติเชิงจริยธรรมของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการสอนจริยศึกษาโดยวิธีสร้างเสริมเจตคติว่าเป็นอย่างไร และยังได้เปรียบเทียบจริยธรรมของนักเรียนที่ได้เรียนด้วยวิธีสร้างเสริมเจตคติและวิธีปกติ ได้แก่การสอนบรรยายโดยใช้แนวตามแผนการสอนของกระทรวงศึกษาธิการ ผลการศึกษปรากฏดังนี้

1. หลังจากการสอนโดยวิธีสร้างเสริมเจตคติแล้ว จริยธรรมของนักเรียนสูงกว่าก่อนการสอน ผลการวิจัยนี้เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า "จริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการสอนโดยวิธีสร้างเสริมเจตคติของกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการสอน" ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีที่ว่าด้วยความรู้สึกหรือเจตคติ (The Affective Perspective) ซึ่งเน้นความสำคัญของความรู้สึกหรือเจตคติที่มีต่อการเรียนรู้ โดยเชื่อว่าหากบรรยากาศการเรียนก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งที่จะเรียน จะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ดี (Smith and Lusteran, 1975: 64-74) อ้างถึงงาน นิคาร์ตัน ศิลปเดช, 2534 : 13) ซึ่งวิธีการสร้างเสริมเจตคติเป็นวิธีการสอนที่เสริมสร้างจิตพิสัย โดยฝึกให้นักเรียนคิดและแสดงความคิดเห็นโดยผ่านกระบวนการกลุ่ม เน้นบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกรมวิชาการ (2525) คือโครงการทดลองหารูปแบบที่มีประสิทธิภาพต่อการเรียนการสอนจริยธรรม ที่พบว่าวิธีการสร้างเสริมเจตคติส่งผลให้นักเรียนมีระดับคะแนนพัฒนาการทางจริยธรรมสูงมากขึ้นกว่าการเรียนการสอนตามปกติ ผู้วิจัยพบว่านักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มตามวิธีการสร้างเสริมเจตคติ ทำให้สามารถกระตุ้นความสนใจของนักเรียนได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของมณีเชียร ช่อดอกไม้ และคณะ (2537 : 23-27) ที่พบว่าการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์สามารถพัฒนาระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของ

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้ และการใช้ภาพการ์ตูนประกอบในสถานการณ์จำลองก็ได้ช่วยเพิ่มความสนใจของนักเรียนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจันทบุรี (2531 : 36) ที่พบว่า การใช้ภาพการ์ตูนประกอบการสอนจริยศึกษา เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่เรียนตามปกติ นอกจากนี้ในการให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติเป็นกลุ่ม ก็ทำให้นักเรียนได้มีความเข้าใจเนื้อเรื่องมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของเฮียนเนอติ (Iannotti อ้างถึงใน โกศล มีคุณ, 2522 : 66) ที่พบว่าทำให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติมีผลต่อการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม

2. หลังจากการสอนโดยวิธีปกติแล้ว จริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบของนักเรียนในกลุ่มควบคุมสูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเนื่องมาจากการสอนตามแนวของแผนการสอนของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นวิธีการสอนที่ดีอยู่แล้ว ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาจัดลำดับกิจกรรมเพื่อจัดทำแผนการสอนที่ใช้รายครั้ง และใช้สอนติดต่อกันอย่างจริงจัง นักเรียนจึงมีความสนใจในการเรียนรู้มากขึ้น นอกจากนี้ในการเรียนการสอนในห้องเรียนในทุกรายวิชา ครูประจำวิชา และครูประจำชั้นจะเป็นผู้อบรมสั่งสอนให้นักเรียนมีระเบียบวินัยเพื่อให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่รุ่นน้อง สิ่งเหล่านี้อาจเป็นผลให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นอีกทั้งจากผลการประเมินโดยครูที่พบว่าจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบของนักเรียนสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าจริยธรรมของนักเรียนที่นักเรียนประเมินตนเองและจริยธรรมที่ประเมินโดยครูมีผลที่ไม่แตกต่างกัน

3. หลังจากการสอนโดยวิธีสร้างเสริมเจตคติแล้ว จริยธรรมของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจากการประเมินตนเองของนักเรียนไม่มีความแตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากสาเหตุต่อไปนี้

3.1 วิธีการสอน

เนื่องจากวิธีสอนปกติเป็นวิธีการสอนที่ครูสามารถสอนเนื้อหาสาระให้แก่ นักเรียนได้อย่างครบถ้วนตามแผนการสอน จึงทำให้นักเรียนได้รับความรู้ตรงตาม จุดประสงค์ แม้จะมีการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนน้อยซึ่งเป็นปกติของการ สอนแบบบรรยาย แต่ก็ยังเป็นบรรยากาศการเรียนการสอนที่นักเรียนได้ประสบอยู่ อย่างเป็นปกติในชั้นเรียน ในขณะที่วิธีสร้างเสริมเจตคติ เป็นวิธีที่เน้นบรรยากาศ การเรียนการสอน ทำให้นักเรียนรู้สึกคิดมากกว่าจดจำเนื้อหาตามจุดประสงค์ใน แผนการสอน นักเรียนจึงมีความคิดที่กว้างขวางออกไป ซึ่งบางครั้งอาจไม่ตรงกัน กับเนื้อหาสาระหรือจุดประสงค์ตามแผนการสอนในทุก ๆ ข้อ

3.2 เวลาที่ใช้สอน

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้เวลาสอนตามวิธีการทั้งสองเพียง 8 สัปดาห์ ซึ่งนักเรียนทั้งสองกลุ่มได้มีการเรียนการสอนจริยศึกษาทั้ง 2 วิธีการในระยะเวลาที่ เท่า ๆ กัน โดยผู้สอนคนเดียวกัน

3.3 ความตั้งใจในการทบทวนแบบวัดระดับเจตคติเชิงจริยธรรมของนักเรียนและ การประเมินพฤติกรรมนักเรียนโดยครู

เนื่องจากช่วงระยะเวลาความสนใจของนักเรียนมีค่อนข้างน้อย ประกอบกับ การที่นักเรียนได้เรียนรู้อาเป็นเวลาพอสมควรแล้วอาจเป็นเวลาให้นักเรียนขาดความ กระตือรือร้นอันนี้จะทำให้ความร่วมมือทำแบบวัดเจตคติเชิงจริยธรรมอีกทั้งนักเรียน โรงเรียนนี้ประมาณร้อยละ 60 มีปัญหาในเรื่องการเรียนภาษาไทยเพราะส่วนหนึ่ง เป็นชาวไทยนับถือศาสนาอิสลามที่มีพื้นเพเดิมมาจากจังหวัดปัตตานี จึงเป็นอุปสรรค ในการอ่านทำความเข้าใจแบบวัดระดับเจตคติเชิงจริยธรรมแต่ละข้อให้ชัดเจน ต่อแก่ จึงอาจเป็นผลทำให้ได้ผลการทดลองออกมาไม่แตกต่างกัน

และจากผลการประเมินโดยครูที่พบว่าพฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มทดลอง ดีขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุมนั้น อาจเนื่องมาจากสาเหตุที่ครูมีเจตคติที่ดีต่อการทดลอง สอนของผู้วิจัย จึงได้มีการสั่งเกตอย่างตั้งใจ พบว่านักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์ข้อมูล เรื่องผลของการสอนโดยวิธีสร้างเสริมเจตคติ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ 2 ลักษณะ คือ ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้กับข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่าหลังการทดลองสอนจริยศึกษาโดยวิธีสร้างเสริมเจตคติ นักเรียนในกลุ่มทดลองมีจริยธรรมทั้ง 3 ด้านคือ ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาจากผลการประเมินพฤติกรรมนักเรียนรายบุคคลที่ประเมินโดยครูก็พบว่านักเรียนมีการพัฒนาจริยธรรมอยู่ในระดับที่สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นกัน แสดงว่าวิธีการสร้างเสริมเจตคติเป็นวิธีการสอนที่สามารถทำให้นักเรียนมีการพัฒนาจริยธรรมได้ เป็นอย่างดีสมควรที่จะใช้วิธีการนี้สอนจริยศึกษาระดับประถมศึกษา ทั้งนี้ผู้เกี่ยวข้องข้องานการจัดทำหลักสูตรหรือแผนการสอนในระดับต่าง ๆ ควรศึกษาวิธีการสร้างเสริมเจตคติเพื่อนำไปใช้สอนเพื่อพัฒนาจริยธรรมของผู้เรียนต่อไป

1.2 จากผลการวิจัยพบว่าหลังการทดลองสอนจริยศึกษาโดยวิธีปกติแก่นักเรียนในกลุ่มควบคุม นักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีจริยธรรมทั้ง 3 ด้านคือความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบต่อสังคมแตกต่างกัน และจากการประเมินพฤติกรรมนักเรียนรายบุคคลโดยครู พบว่าจริยธรรมทั้ง 3 ด้านคือความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ แสดงว่าในขณะที่นักเรียนได้ประพฤติตัวดีขึ้น แต่ความรู้สึกนึกคิดนั้นยังมีจริยธรรมไม่สูงขึ้นมากรนัก โดยกลุ่มทดลองเปลี่ยนแปลงมากกว่ากลุ่มควบคุม และจากการสังเกตของครู พบว่าพฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มทดลองดีขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุม

เช่นกัน ดังนั้นในการสอนจรรยาวิชา ควรใช้วิธีสร้างเสริมเจตคติควบคู่ไปกับการสอน โดยวิธีปกติที่ยึดแนวตามแผนการสอนของกระทรวงศึกษาธิการ โดยการนำสถานการณ์จำลองที่หลากหลายเป็นสื่อในการเรียนให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระตามแผนการสอนโดยตลอดทั้งภาคเรียน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเชิงทดลองเกี่ยวกับการสอนจรรยาวิชาโดยวิธีสร้างเสริมเจตคติที่ใช้สถานการณ์จำลองที่หลากหลายตลอดทั้งภาคเรียนหรือตลอดปีการศึกษา

2.2 ควรทำการวิจัยเชิงทดลองเกี่ยวกับวิธีการสอนสร้างเสริมเจตคติในระดับกลุ่มโรงเรียน ระดับอำเภอ หรือระดับจังหวัด